

Prima instanță: Judecătoria Criuleni, sediul Central (Judecător: Bologan Angela)
Dosarul: nr.2r-1246/21 (2-18189401-02-2r-11052021)

DECIZIE

10 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecătorul

Panov Ana

Judecătorii

Pruteanu Liuba și Țurcan Ion

examinând în absența părților recursul declarat de ***** împotriva încheierii Judecătoria Criuleni, sediul Central din 15 aprilie 2021, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de ***** către *****, ***** privind constatarea nulității parțiale a actelor juridice, repararea prejudiciului material, compensarea cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă :

La data de 26 septembrie 2018, ***** s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către *****, ***** privind constatarea nulității parțiale a actelor juridice, repararea prejudiciului material, compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 04 august 2016, s-a intentat procedura de insolabilitate în privința ***** În calitate de administrator al insolabilității a fost desemnat Roman Pânzari, deținător al licenței nr.46, eliberată de Ministerul Justiției din 14.01.2015.

Relevă că în cadrul exercitării atribuțiilor de administrator al insolabilității s-a interpelat informația de la organele cadastrale în privința bunurilor imobile ce aparțin ***** actele de proprietate și actele prin care aceste bunuri au fost înstrăinate terților.

Menționează că în baza datelor cadastrale a devenit cunoscut faptul că S.R.L ***** a fost proprietara a unei construcții (depozit) situată în r-nul Criuleni, *****

La data de 21 ianuarie 2006, S.R.L. ***** în persoana conducătorului ***** a comercializat construcția nominalizată lui ***** la prețul de 38 000 lei, în baza contractului de vânzare-cumpărare nr.2/1-226, autentificat de notarul privat Lidia Snegur înregistrat la organul cadastral la 21 ianuarie 2006 cu nr.443.

Totodată din certificatul cu privire la valoarea bunului imobil nr.119 din 20.01.2006, întocmit de Oficiul Cadastral Teritorial Criuleni în scopul întocmirii tranzacției din 21.01.2006, valoarea bunului imobil constituia - 378266 lei, iar conform datelor cadastrale, începând cu 01.06.2009, valoarea estimativă constituie – 486 114 lei, sumă care depășește esențial prețul vânzării indicat în pct.2 al

contractului nr.2/1-226 din 21.01.2006, deși nici această sumă nu a fost achitată vânzătorului.

Indică că la ziua de azi imobilul nominalizat aparține lui ***** în temeiul contractului de vânzare-cumpărare nr.12952 din 30.12.2011, deși susține că ***** a rămas posesor real al imobilului.

Consideră că contractul de vânzare-cumpărare nr.2/1-226 din 21.01.2006 urmează a fi declarat parțial nul, în partea clauzei prețului de vânzare (pct.2 din contract), deoarece contractul de vânzare-cumpărare a fost încheiat la preț evident mai mic decât cel estimat, contrar prevederilor imperative ale art.3 alin.(3) Legii RM nr.271 din 27.06.2003 cu privire la metodologia calculării plății pentru serviciile notariale care prevede că dacă prețul bunului sau al dreptului declarat de solicitantul actului notarial se dovedește a fi mai mic decât valoarea estimativă, valoarea tranzacției se determină în baza valorii indicate în registrul de bunuri imobile, a sumei asigurate conform poliței de asigurare a bunului sau dreptului ori în baza unor alte acte de evaluare eliberate de persoane licențiate în acest sens.

Susține că construcția depozit evaluată la ziua întocmirii tranzacției - 378266 lei, în prezent în valoare de 486 114 lei, nu a putut fi vândută la prețul de - 38 000 lei, motiv pentru care contractul de vânzare-cumpărare nr.2/1-226 din 21.01.2006, încheiat între ***** și ***** la 21.06.2006, urmează a fi declarat parțial nul, în temeiul art.220 alin. (1) se (3) Cod civil, prin prisma art.3 alin. (3) al Legii nr.271 din 27.06.2003, în partea pct.(2), la capitolul stabilirii prețului tranzacției de 38 000 lei, or, în urma vânzării imobilului la un preț mizerabil a suferit masa debitoare a S.R.L. ***** se creditorii acesteia, suma prejudiciului fiind echivalentă valorii estimative a bunului imobil, având în vedere că nu s-a achitat nici prețul contractului, prejudiciu care urmează a fi recuperat în ordinea solidară, de către persoanele implicate în tranzacția viciată sunt ***** se *****.

Cererea este întemeiată pe prevederile art.5 al Legii insolvențității, art.216, 217, 219, 220 art.3 alin. (3) al Legii nr.271 din 27.06.2003 cu privire la metodologia calculării plății pentru serviciile notariale.

La data de 03 martie 2021, pârâțul ***** a invocat excepția de tardivitate în cauză, cu respingerea parțială a cererii de chemare în judecată în sumă de 1 154 000 lei ca fiind tardivă.

În susținerea cererii cu privire la ridicarea excepției de tardivitate pârâțul a menționat că reclamantul, administratorul insolvențității a omis termenul de prescripție de trei ani prevăzut de art.104 al Legii insolvențității se art.267 Cod civil, cerere care nu a fost pusă spre soluționare de către Judecătoria Chișinău, dat fiind strămutarea acesteia.

Totodată în susținerea cererii a invocat că conform art.104 al Legii insolvențității pe tot parcursul perioadei de observație, al procedurii de insolvențitate, al procedurii falimentului și/sau al procedurii de restructurare,

administratorul/lichidatorul poate introduce în instanța de insolabilitate acțiuni în vederea anulării actelor juridice dacă ele afectează bunurile debitorului: a) orice act juridic fictiv sau fraudulos încheiat de debitor în ultimii trei ani precedenți intentării procedurii de insolabilitate, care a afectat drepturile creditorilor.

Suplimentar a indicat că contractul între *****și ***** a fost încheiat la 21.06.2006, cu 10 ani înainte de intentarea procedurii de insolabilitate față de ***** și că acest bun imobil în anul 2006 a fost liber de careva grevări. În sensul enunțat, solicită admiterea cererii.

Prin încheierea Judecătoriei Criuleni, sediul Central din 15 aprilie 2021, s-a admis excepția de tardivitate ridicată de pârâtul *****, acțiunea fiind respinsă ca tardivă.

La data de 26 aprilie 2021, ***** a contestat cu recurs încheierea Judecătoriei Criuleni, sediul Central din 15 aprilie 2021, solicitând casarea acesteia, cu remiterea cauzei spre rejudecare.

În acest sens relevă că instanța de fond a motivat tardivitatea acțiunii prin prisma prevederilor speciale ale art.104 din Legea insolabilității nr.149 din 29.06.2012, care stabilește dreptul administratorului lichidatorului de a introduce în instanța de insolabilitate acțiuni în vederea anulării actelor juridice care afectează bunurile debitorului, încheiate cu cel mult 3 ani precedenți înaintării cererii introductive fie intentării procedurii de insolabilitate.

Consideră concluzia instanței privind aplicabilitatea prevederilor art.104 din Legea insolabilității nr.149 din 29.06.2012 ca fiind eronată și contrară obiectului și temeiurilor acțiunii formulate.

Menționează că instanța a făcut trimitere la prevederile Legii insolabilității, deși natura nulității este guvernată de normele legislației civile.

Susține că prin acțiunea formulată reclamanta a solicitat declararea nulității parțiale a contractului de vânzare- cumpărare nr.2/1-226 din 21.01.2006, cu aplicarea efectelor nulității prin încasarea prejudiciului material în mărime de 486114 lei.

Cu titlu de temei al acțiunii reclamanta a făcut trimitere la nulitate absolută, prin prisma prevederilor art.220 alin.(1) și alin.(3) din Cod civil (în vigoare la data întocmirii actului juridic).

Potrivit art.220 alin.(1) Cod civil, actul juridic sau clauza care contravin normelor imperative sunt nule dacă legea nu prevede altfel, iar potrivit alin.(3) nulitatea clauzei nu atrage nulitatea întregului act juridic dacă se poate presupune că acesta ar fi fost încheiat și în lipsa clauzei declarate nule.

Susține că reclamanta a formulat acțiunea în nulitatea absolută a clauzei actului juridic, acțiune care potrivit art.217 alin.(3) Cod civil **este imprescriptibilă.**

Menționează că nu sunt prescrise nici pretențiile privind aplicarea efectelor nulității, chiar dacă la moment legea civilă nouă prevede termen de 10 ani pentru depunerea acțiunii în justiție (art.328 alin.(3) din Codul Civil, în redacția Legii RM, nr.133/2018), or prezenta acțiune a fost depusă sub imperiul legii vechi și în momentul sesizării justiției prescripția a fost întreruptă (art.277 alin.(1) lit. a) CPC).

Important este că, reclamantul a formulat acțiunea în baza normelor materiale ale Codului civil și nu prin prisma prevederilor art.104-105 Legii insolvenței, nr.149 din 29.06.2012, iar instanța nu poate din oficiu modifica temeiurile de drept ale acțiunii, urmând a soluționa acțiunea în limitele formulate de reclamant.

Mai mult ca atât, prevederile art.104 din Legea insolvenței determină atât temeiurile cât și condițiile înaintării cererii de anulare a actelor juridice frauduloase, cât și subiectul adresării, și anume administratorul insolvenței/lichidatorul întreprinderii insolvente, pe când în cazul din speță acțiunea a fost depusă de către însăși debitorul insolvent ***** ținându-se cont de practica judiciară pe cauze analogice.

Consideră că instanța de drept comun nu era în drept să o aplice, întrucât mecanismul de contestare reglementat de această normă este doar de competența instanței de insolvență.

Astfel, consideră că instanța de fond a respins nejustificat acțiunea ca fiind tardivă în condițiile în care aceasta nu este tardivă, fiind depusă în interiorul termenului de prescripție extinctivă, la caz prescripția fiind întreruptă.

Nefiind de acord cu încheierea nominalizată solicită casarea acesteia, întrucât este neîntemeiată și îi îngreunează accesul liber la justiție, fiind încălcate de către instanță și prevederile art.20 din Constituția Republicii Moldova.

Menționează că cererea de chemare în judecată a fost depusă cu respectarea tuturor prevederilor legale, iar instanța de fond neîntemeiat a respins acțiunea ca fiind tardivă.

În conformitate cu prevederile art.426 alin.(3) CPC, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copieii certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Analizând legalitatea și temeinicia încheierii contestate, prin prisma argumentelor invocate în recurs în cumul cu materialele cauzei, Colegiul Civil consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea încheierii instanței de fond, dat fiind încălcate normele de drept procedural, restituind cauza spre rejudecare pentru examinarea fondului cauzei din următoarele.

În conformitate cu prevederile art.427 lit. b) CPC, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre rejudecare în fond.

Conform prevederilor art.186¹ alin.(1), (3)CPC, în vigoare din 01 iunie 2018 cererile depuse în instanța de judecată peste termenul de prescripție extinctivă, a căror tardivitate a fost invocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare de partea în proces, persoana în a cărei favoare a curs prescripția, de creditorul persoanei sau de către oricare altă persoană care are interes legitim, se examinează în fond doar după examinarea de către instanța de judecată a excepției de tardivitate. Dacă reclamantul a solicitat repunerea în termenul de prescripție sau solicită repunerea odată cu ridicarea excepției, instanța de judecată examinează excepția de tardivitate concomitent cu cererea de repunere în termen.

Dacă nu se dispune repunerea în termen și/sau se admite excepția tardivitate, instanța de judecată respinge acțiunea ca fiind tardivă printr-o încheiere motiv care poate fi atacată cu recurs.

Potrivit art.217 alin.(3) din Cod civil (în vigoare la momentul constituirii raportului juridic litigios), **acțiunea în constatare a nulității absolute este imprescriptibilă.**

În temeiul art.10 alin.(1) și (3) CPC, sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural. Sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și, în dependență de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

În speță, Colegiul Civil a constatat că la data de la data de 26 septembrie 2018, ***** s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către ***** , ***** privind constatarea nulității parțiale a actelor juridice, repararea prejudiciului material, compensarea cheltuielilor de judecată.

La data de 03 martie 2021, pârâtul ***** a invocat excepția de tardivitate în cauză, cu respingerea parțială a cererii de chemare în judecată în sumă de 1 154 000 lei ca fiind tardivă.

Prin încheierea Judecătoriei Criuleni, sediul Central din 15 aprilie 2021, s-a admis excepția de tardivitate ridicată de pârâtul ***** , acțiunea fiind respinsă ca tardivă.

La data de 26 aprilie 2021, ***** a contestat cu recurs încheierea Judecătoriei Criuleni, sediul Central din 15 aprilie 2021, solicitând casarea acesteia, cu remiterea cauzei spre rejudecare.

Raportând dispozițiile normelor citate la circumstanțele cauzei, evaluând soluția primei instanțe prin prisma raționalismului pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul consideră concluzia instanței de fond una neîntemeiată, în condițiile în care acțiunea nu este tardivă.

În susținerea opiniei enunțate, urmează de indicat și că excepția de tardivitate este o procedură aplicabilă cererii de chemare în judecată depuse cu omiterea termenului general de prescripție extinctivă, la caz acțiunea este depusă în interiorul termenului legal, ceea ce nu justifică soluția instanței de fond în acest sens.

Or, reieșind din pretențiile formulate în acțiune, Colegiul atestă că reclamanta recurentă ***** pretinde declararea nulității parțiale a contractului de vânzare-cumpărare nr.2/1-226 din 21.01.2006, cu aplicarea efectelor nulității prin încasarea prejudiciului material în mărime de 486 114 lei, acțiune care potrivit art.217 alin.(3) din Cod civil este imprescriptibilă.

În acest sens, Colegiul observă că reclamanta recurentă a invocat nulitatea absolută prin prisma prevederilor art.220 alin.(1), (3) din Cod civil (în vigoare la data constituirii raportului juridic litigios), potrivit cărora actul juridic sau clauza care contravin normelor imperative sunt nule dacă legea nu prevede altfel. Nulitatea clauzei nu atrage nulitatea întregului act juridic dacă se poate presupune că acesta ar fi fost încheiat și în lipsa clauzei declarate nule.

În contradictoriu, instanța de fond a motivat tardivitatea acțiunii prin prisma prevederilor speciale ale art.104 din Legea insolvenței nr.149 din 29.06.2012, care stabilește dreptul administratorului lichidatorului de a introduce în instanța de insolvență acțiuni în vederea anulării actelor juridice care afectează bunurile debitorului, încheiate cu cel mult 3 ani precedenți înaintării cererii introductive fie intentării procedurii de insolvență, neaplicabile în prezenta speță, or litigiul ține de competența instanței de drept comun și nicidecum de competența instanței de insolvență.

Potrivit prevederile art.104 din Legea insolvenței se determină atât temeiurile cât și condițiile înaintării cererii de anulare a actelor juridice frauduloase, cât și subiectul adresării, și anume administratorul insolvenței/lichidatorul întreprinderii insolvente, pe când în cazul din speță acțiunea a fost depusă de către însăși debitorul insolvent ***** ținându-se cont de practica judiciară pe cauze analogice.

Mai mult, recurenta reclamantă a formulat acțiunea în baza normelor materiale ale Codului civil și nu prin prisma prevederilor art.104-105 Legii insolvenței, nr.149 din 29.06.2012, iar instanța nu poate din oficiu modifica temeiurile de drept ale acțiunii, urmând a soluționa acțiunea în limitele formulate de reclamant.

Analizând rigorile legii în raport cu soluția dată de instanța de fond conchidem că aceasta este una neîntemeiată în condițiile aplicării incorecte a excepției de tardivitate.

În această ordine de idei, Colegiul ține să remarce, că instanțele de judecată au îndatorirea legală și constituțională de a sancționa participării la proces în cadrul examinărilor judiciare cu mijloacele oferite de lege, astfel încât orice exercitare abuzivă și ilegală a prerogativelor instanței de judecată afectează în orice mod drepturile fundamentale ale cetățeanului.

Totodată, Colegiul notează că instanța trebuie să întreprindă toate acțiunile procedurale prevăzute de lege, avându-se în vedere faptul că de corectitudinea și succesivitatea acestor acțiuni, depinde în mare măsură cum va fi asigurată persoanei interesate apărarea dreptului civil încălcat.

În consecință, instanța de recurs consideră întemeiate argumentele cererii de recurs, cu referire la faptul că prevederile normelor de drept procedural au fost aplicate eronat de către prima instanță, or, precum a fost stabilit, prima instanță a emis încheierea contrar prevederilor legale, astfel încât Colegiul conchide privind lipsa temeiurilor, care ar justifica menținerea încheierii emise de instanța de fond, fiind un act judecătoresc defectuos.

În temeiul art.10 alin.(1) și (3) CPC, sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural. Sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și, în dependență de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

În consecință, având în vedere faptul că prima instanță a aplicat eronat normele de drept procedural, Colegiul ajunge la concluzia de a casa încheierea primei instanțe, restituind cauza la rejudecare pentru examinare în fond.

În conformitate cu prevederile art.427 lit. b) CPC, Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de *****.

Se casează încheierea Judecătoriei Criuleni, sediul Central din 15 aprilie 2021, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de *****

către *****, ***** privind constatarea nulității parțiale a actelor juridice, repararea prejudiciului material, compensarea cheltuielilor de judecată, restituind cauza la rejudecare pentru examinare în fond.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului
Ana

Panov

Judecătorii
Liuba

Pruteanu

Ion.

Țurcan